

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis

Antehac ex probatis Auctoribus breviter concinnata

Busenbaum, Hermann

Coloniæ Agrippinæ, 1707

Q. 125. Quandonam igitur ignorantia & error censeatur invincibilis & inculpabilis, aut è contrà peccatum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42634

operandum est, habere possumus & debemus, ergo est Ethicè recta, adeoque sufficit, non tantum ad evitandum peccatum, sed etiam ad positivam honestatem refundendam in operationem.

Plura huc spectantia solventur l. 5. à n. 15. & 25., ubi efficaciter probabimus ad peccandum prærequiri aliquam cognitionem malitiæ & legis Dei.

Q. 125. *Quandonam igitur ignorantia & error censetur invincibilis & inculpabilis, aut è contrà peccatum. R.* 748

§. I. Si nulla notitia specialis nequidem confusa, nec ulla ratio dubitandi in universum aut in particulari occurrerit de eo, quod ignoratur vel circa quod erratur, talis rei ignorantia & error dici debet invincibilis & inculpabilis, uti rectè *Suar.* de censur. d. 4. f. 8. *Vasq.* 1. 2. d. 124. *Sanch.* in Decal. l. 1. c. 17. n. 2. aliique communissimè contra *Eliz.* 1. 5. q. 6. §. 5. Ratio est, quia talis ignorantia vel error non est voluntarius, nam voluntarium, secundum dicta n. 736., procedit ex cognitione, quæ tum abest: deinde non adfuit hoc, per quod vinci & expelli possent, homo enim non potest se liberè applicare ad quærendam scientiam, nisi ante primam volitionem præcedat cogitatio, utique non voluntaria, cum præcedat primam volitionem, ergo naturalis & ab extrinseco causata, per quam voluntas excitata se moveat, & intellectum applicet, ergo si nulla cogitatio in mentem venerit, quæ posset excitari voluntas, non est in potestate hominis se applicare ad quærendam scientiam, ergo si tum ignoret vel erret, ignorantia & error non sunt ipsi voluntaria, ergo sunt ipsi invincibilia & inculpabilia.

§. II. Si alicui inciderit cogitatio, non qualis- 749
cumque, uti n. 755. dicitur, sed prudens, ne fortè
objectum sit malum & operatio inhonesta, ipse au-
tem

tem sufficientem adhibuerit diligentiam, neque tamen potuerit rescire veritatem, ignorantia vel error est ipsi invincibilis, ideoque operationes vel mala ex eis secuta non sunt imputabilia ad culpam, uti rectè *Suar. suprà & Teril. in Reg. q. 62. assert. 3.*, tota enim imputabilitas ignorantiae vel erroris, itemque malorum ex ipsis sequentium, fundatur in negligentia inquirendi veritatem & tollendi ignorantiam vel errorem, uti dicitur n. 757., hìc autem adhibita est diligentia debita, quâ positâ cum adhuc ignoretur veritas, nulla lex agnoscitur, quæ vel prohibeat operationem, quam prudenter judicat licitam, vel obliget ad præcavenda mala, quæ prudenter timere non potest esse secutura: quandonam autem censeatur debeat adhibita sufficiens diligentia, dicitur à n. 755.

750 §. III. In rebus inter Classicos Auctores controversis & incertis, debet ignorantia vel error censeari invincibilis, si nitatur gravi motivo, quia cum Auctores graves dicant veritatem esse in hac, alii in altera parte, nec resciri possit, quinam verum, quinam falsum dicant, qui hìc ignorat veritatem, vel format iudicium pro hac aut illa parte, habet ignorantiam vel errorem, quem hìc & nunc vincere non potest, ergo invincibilem, ita *Teril. q. 67. n. 28.*

751 §. IV. Ignorantia & error sunt peccata, quando sunt objectum legis illa prohibentis, & nihilominus liberè habentur, tum enim ignorantia habet se sicuti omissio actûs fidei, quando præcipitur, error autem sicuti positiva infidelitas: an autem dici debeant esse peccata, an tantum effectus peccati, dubium est, aliqui volunt dici peccata, non aliter ac omissionem Sacri die festo; alii cum *Vasq.* dicunt esse tantum effectus peccati, putantque peccatum compleri in sola negligentia removendi ignorantiam vel errorem: hoc videtur certum, quòd totum pravum exerciti-
um

am libertatis compleatur in voluntate non sciendi seu in negligentia debiti conatus ad sciendum, à qua negligentia error vel negligentia accidentaliter de- ignorantia
nominentur esse peccaminosa, potuisset enim esse eadem ignorantia vel error, & non esse peccaminosa, si nempe fuissent invincibilia & nullo modo voluntaria.

§. V. Si nulla prudens cogitatio inciderit de ignorantia vel errore per peccatum incurrendo, licet postea ex peccato, sive, propter peccatum sequantur, non sunt voluntaria, nequidem indirectè, neque peccatum, sed vel merus effectus, vel tantum pœna peccati, uti rectè *Terz.* q. 65. ass. 3., quia ratio voluntarii petit, ut sit aliquo modo præcognitum, sicuti si quis liberè se inebriet vino, quod nescit esse venenatum, quamvis peccatum sit illi voluntarium, mors tamen inde secuta non est voluntaria, quia nempe nullo modo fuit præcognita, neque lex prohibens inebriationem repræsentabat hanc tanquam illativam mortis, ergo similiter, si non incidit prudens metus vel cogitatio, quòd ignorantia vel error esset secuturus ex peccato. Probatque rectè *Suar.* n. 13., etiam ex Sacris Canonibus, nihil ad rem facere, sive ignorantia & error causentur per opus licitum sive per illicitum, cum hoc non refundat voluntarietatem in aliquid non prævisum: sed nec refert, sive per se sive per accidens sequantur ex peccato, nam si nulla cogitatio de hoc inciderit, non fuit possibile, ut cogitaret de illis præcavendis, ergo moraliter præcaveri non potuerunt, ergo sequuntur involuntariè. Vide dicenda l. 5. à n. 30., & ibidem n. 222., ubi n. 224. etiam explicatur, quænam dicantur peccata inadvertentiæ.

Objicies. Apostolus *ad Rom.* I. dicit Gentes, quia cum cognovissent Deum, non sicut Deum glorificaverunt,

verunt, incidisse in ignorantias, quas utique non præviderant, nec tamen fuerunt excusabiles à peccatis per tales ignorantias causatis: quem locum explicans *S. Th.* lect. 7. dicit, si ignorantia causetur à culpa, non potest subsequentem culpam excusare. Patetque idem in obcæcatis, licet enim prævisa non fuerit cæcitas, tamen ex cæcitate peccantes non excusantur. *R.* Gentiles aliosque, quibus ignorantia vel cæcitas non fuit voluntaria, non peccasse per ignorantias vel cæcitates, sed postea constituti in ignorantia aut cæcitate peccabant per malitiam suam, agnoscebant enim satis turpitudinem eorum, que patrabant, uti notat *Corn. à Lapide* in eum locum. *S. Th.* loquitur de causalitate, non purè physica, sed morali, culpa autem non est moralis causa ignorantia & ex hac consequentium, nisi ignorantia fuerit voluntaria; & idem est de cæcitate: quæ autem postea fiunt ex nova advertentia, sunt peccata malitiæ, cum quibus stat aliqua cæcitas, nam nemo est cæcior illo, qui mala imminetia cognoscit, nec tamen vitat; qui foveam metuit & tamen in eam irruit; hoc ipso enim physice videns, moraliter non videt, quia agit, ac si non videret, quod est pessimum genus cæcitatibus. Videri potest *Teril.* à n. 42.

754 *Inst.* Omnis peccans potest timere, ne propter peccatum permittatur incidere in ignorantias, errores, cæcitates, ergo debet hoc timere, ergo ipsa sunt sufficienter prævisa & voluntaria. *R. 1.* Omnis peccans semper proximè potest hoc timere, n. potest quandoque, & potentiâ saltem remotâ, si nempe de hoc incideret cogitatio, transeat; quod autem hæc non incidat, non est ei voluntarium, uti supponitur. *R. 2.* Dato antec. n. conseq., quia cum talis ignorantia, error aut cæcitas sint pœnæ extraordinariæ & à solo Deo dependentes, nemo censetur exponere

se periculo proximo earum, si peccet, nec semper potest prudenter prætimere.

Q. 126. *Quandonam illa, quæ sequuntur ex ignorantia vel errore vincibili & culpabili, censentur voluntaria & imputabilia ad culpam.* R.

§. I. Ut censentur etiam indirectè voluntaria, debent aliquo modo fuisse præcognita, ut colligitur ex dictis n. 752., & pluribus dicitur l. 5. à n. 30. Nec negare audeat *Eliz.* q. 10. §. 3. & q. 11. §. 5., quia nihil volitum nisi præcognitum: debet insuper saltem confusè agnita esse obligatio illa præcavendi, alioquin non esset agnita in eis malitia, & consequenter non essent imputabilia ad culpam, ut dicitur eodem l. 5. à n. 16. Quævis autem repræsentatio mali secuturi non inducit obligationem tollendi ignorantiam vel errorem, ut mala ista præcaveantur, nam quandoque præcaventur sine fundamento & ex scrupulositate, si nempe rarissimè eveniant: hinc ut agnoscat obligatio quærendi scientiam, debet quis probabiliter prævidere, five prudenter prætimere malum, & ideo agnoscere se obligatum ad tollendam ejus causam, quæ hic esset ignorantia vel error.

§. II. Ut illa, quæ sequuntur ex ignorantia vel errore, sint voluntaria & imputabilia, non est opus præcognosci in individuo vel specie, & id evincunt argumenta, quæ affert *Eliz.* q. 11. §. 4., si enim formaliter & expressè in seipsis fuissent prævisa, essent directè volita, ad peccatum autem sufficit esse indirectè voluntarium: itaque sufficiet, quòd præcognoscantur quasi in genere, ita ut censentur virtualiter & implicitè præcognita, v. g. ut Judex peccet, quando postea injustam feret sententiam circa testamentum, non est necesse, ut determinatè agnoscat se nescire materiam de testamentis, sed satis est, si agnoscat, se non satis scire illa, quæ ad officium

Ee

suum